

ЦИТ: ua317-057 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-3-057

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ TAXATION OF INSURANCE COMPANIES

Ковтун Л.І. / Kovtun L

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка**Київ, Васильківська 90А, 03022**Taras Shevchenko National University of Kyiv,**Kyiv, Vasylkivska 90A, 03022*

Анотація. В статті розглядаються особливості системи оподаткування страхових компаній в Україні, що мають бути враховані при організації діяльності страхових компаній та проаналізовано системи оподаткування страхових компаній зарубіжних країн. Досліджено динаміку податкових надходжень з податку на прибуток страхових компаній в Україні. Запропоновано шляхи поліпшення системи оподаткування страхових компаній в Україні.

Ключові слова: страхова компанія, система оподаткування, податок на прибуток, податкові надходження.

Вступ. Оподаткування діяльності страхових компаній потребує вивчення не лише відповідних законодавчих і нормативних актів з оподаткування, а й законодавства щодо страхової справи. Діяльність страхових компаній охоплює страхову діяльність та діяльність, яка не пов'язана зі страхуванням (інвестиційна та інша діяльність). Страхова діяльність має свою відмінність з іншим порядком оподаткування.

В сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації діяльність страхових компаній гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод, спричинених постійними змінами в оподаткуванні, а це призводить до уповільненості їх розвитку. На сьогоднішній день, однією з актуальних проблем є розробка та реалізація обґрунтованої та ефективної державної фіскальної політики, яка повинна бути спрямована на розвиток страхових компаній та стимулювання їх діяльності.

Огляд літератури. Дослідженням питань оподаткування діяльності страхових компаній займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти як: О.Д. Вовчак, Н.О. Гура, Г.Ю. Коблянська, В.С. Лень, Р.Е. Островерха, В.Г. Швець

Основний текст. Система оподаткування – це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів різних рівнів, а також до державних цільових фондів, що стягуються у порядку, установленому відповідними законами держави.

Відповідно до Закону України «Про страхування», страховиками визначаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю, а також отримали ліцензію [1].

Відповідно до п.п. 134.1.1 ПКУ об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який

визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень розділу III «Податок на прибуток підприємств» ПКУ.

Особливості оподаткування страховика встановлено п. 141.1 ПКУ. Згідно з п.п. 141.1.1 страховики сплачують податок на прибуток за ставкою, визначеною відповідно до п. 136.1, та податок на дохід за ставкою, визначеною відповідно до підпунктів 136.2.1 та 136.2.2 ПКУ. Базова (основна) ставка податку становить 18 відсотків (п. 136.1).

У свою чергу, п.п. 141.1.2 ПКУ передбачено, що об'єкт оподаткування страховика, до якого застосовується ставка, визначена відповідно до пп. 136.2.1 та 136.2.2 ПКУ, розраховується як сума страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, нарахованих за договорами страхування і співстрахування. При цьому страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами співстрахування включаються до складу об'єкта оподаткування страховика тільки в розмірі його частки страхової премії, передбаченої договором співстрахування. Відповідно до пп. 136.2.1 та 136.2.2 під час провадження страхової діяльності юридичних осіб - резидентів одночасно із ставкою податку на прибуток, визначеною у пункті 136.1, ставки податку на дохід встановлюються у таких розмірах:

3 відсотки за договорами страхування від об'єкта оподаткування, що визначається у п.п. 141.1.2 ПКУ;

0 відсотків за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії, та визначених підпунктами 14.1.52, 14.1.52¹, 14.1.52² і 14.1.116 ПКУ [2].

Отже, ПКУ передбачено 2 об'єкти оподаткування страховика: прибуток від страхової і нестрахової діяльності страховика, що оподатковується за загальною ставкою 18 відсотків, та дохід від страхової діяльності, для оподаткування якого застосовуються різні ставки. Тобто під кожний об'єкт оподаткування виокремлено правила і ставки. При цьому, як встановлено у п. 136.5, податок на дохід від страхової діяльності є частиною податку на прибуток [3].

Нарахований страховиком податок на дохід за ставкою, визначеною в п.п. 136.2.1 ПКУ, є різницею, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування такого страховика (п.п. 141.1.1).

Отже, об'єктом оподаткування податком на прибуток страховика, що оподатковується за ставкою, встановленою п. 136.1, є фінансовий результат до оподаткування, визначений за правилами бухгалтерського обліку, який формується, у тому числі з урахуванням доходів та витрат від страхування, відкоригований на різниці. Одночасно дохід за договорами страхування оподатковується за ставкою, встановленою п.п. 136.2.1 ПКУ.

При цьому нарахований страховиком податок на дохід є різницею, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування такого страховика.

Платники податку на прибуток, які здійснюють страхову діяльність, подають Податкову декларацію з податку на прибуток підприємства, форма якої затверджена наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897, зареєстрована у Міністерстві юстиції 11.11.2015 № 1415/27860 [4].

Розглянемо податкові надходження до Зведеного бюджету держави податку на прибуток страхових організацій, включаючи філіали аналогічних організацій, розташованих на території України (рис.1) [5].

Рис. 1. Надходження податку на прибуток страхових організацій до Зведеного бюджету протягом 2011-2016 рр.

Таблиця 1

Частка податку на прибуток страхових організацій у загальних надходженнях податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету протягом 2011-2016 рр.

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Податок на прибуток страхових організацій, млн. грн.	591,64	748,18	970,16	711,47	854,67	1052,13
Всього податку на прибуток, млн. грн.	55096,98	55793,02	54993,85	40201,48	39053,17	60223,23
Частка податку на прибуток страхових організацій, %	1,07	1,34	1,76	1,77	2,19	1,75

Як видно з графіка, протягом останніх років обсяги надходжень від податку на прибуток страхових організацій є дуже нерівномірними. Так, за результатами 2016 року надійшло 1052,13 млн. грн. податку на прибуток, що на 23,10% більше, ніж аналогічні надходження 2015 року.

Національне податкове регулювання в кожній державі є унікальним, а його створення здійснюється на основі традицій і особливостей фінансової системи. В зарубіжних країнах, незважаючи на активні інтеграційні процеси на страхових ринках та існування загальних підходів до оподаткування страхових компаній, все ще переживають індивідуальні рішення при виборі ставок та порядку сплати податків. Практично єдиним прецедентом формування універсального підходу є дворівнева система податкового регулювання страхової діяльності, в основу якої покладені принципи Європейського Союзу, рекомендовані до впровадження в національні законодавства держав-членів. Податок на страхову премію або його аналоги зустрічаються у всіх західноєвропейських державах і США [6].

Висновки та пропозиції. Отже, система оподаткування діяльності страхових компаній має деякі проблеми, що потребують їх вирішення. Перспективним напрямом удосконалення оподаткування діяльності страхових компаній може бути перехід страховиків на диференційовану систему оподаткування, що значно зменшить можливості участі страхових компаній у схемах податкової оптимізації, виведення коштів за кордон та бажання приховати реальні прибутки. Це дасть поштовх для розвитку страхування в нашій країні, оскільки саме страхова індустрія є важливим компонентом ринкової економіки, що захищає добробут людей та приносить прибуток за рахунок інвестицій тимчасово вільних грошей в перспективні проекти.

Удосконалення механізму оподаткування страхових компаній повинно здійснюватися на державному рівні, тобто шляхом прийняття відповідних законів. Необхідно покращувати кількісно-технічні аспекти податків і зборів (знижувати ставки, розширювати податкову базу) та модифікувати обліково-інформаційні аспекти (вдосконалювати податкову звітність, впроваджувати системи комп'ютеризовані програми сплати податків та зборів).

Література:

1. Закон України «Про страхування» №85/96-ВР із змінами від 07.03.1996// Відомості Верховної Ради. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України № 2755 - VI від 02.12.2010р. зі змінами та доповненнями. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Лист ДФС від 27.01.2016 № 1559/6/99-99-19-02-02-15
4. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» від 20.10.2015р. № 897
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua
6. Пономарьова О.Б., Синюк А.О., Підгірний А.Т. Оподаткування

страхових компаній в Україні: зарубіжний досвід, проблеми та перспективи / О.Б. Пономарьова, А.О. Синюк, А.Т. Підгірний // Молодий вчений. – 2016. - № 12(39). – с. 847-851.

Abstract.

In the article, the features of the system of taxation of insurance companies are examined in Ukraine, which should be taken organizing the activities of insurance companies and analyzes of the insurance companies taxation system in our country. Suggested of dynamics of tax revenues from income taxation of insurance companies in Ukraine. The ways of improving of the insurance companies' taxation system in Ukraine.

Keywords: insurance company, taxation system, income tax, tax revenues.

ЦИТ: ua317-062 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-3-062

**ГУДВИЛЛ КАК ЭЛЕМЕНТ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА
GOODWILL AS A PART OF INTELLECTUALL CAPITAL**

**д.э.н., проф. Карякин А.М. / d.e.s., prof. Karyakin A.M.
аспирант Калинин А.А./ postgraduate Kalinin A.A.**

Аннотация. Статья посвящена анализу относительно нового понятия в науке – Интеллектуальному капиталу. Авторы рассматривают существующие определения данного понятия и предлагает свою версию. Особое внимание уделено понятию "Гудвилл" как составляющей интеллектуального капитала.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, гудвилл, нематериальные активы

В последние годы понятие «Интеллектуальный капитал» представляет значительный интерес для изучения. Появляются работы, посвященные его дефиниции, декомпозиции и оценке. Это обусловлено осознанием важнейшей роли человеческих авуаров в развитии компании. Сегодня нет однозначного определения этому понятию. Среди наиболее известных можно встретить следующие:

Интеллектуальный капитал — знания, навыки и производственный опыт конкретных людей (человеческие авуары) и нематериальные активы, включающие патенты, базы данных, программное обеспечение, товарные знаки и др., которые производительно используются в целях максимизации прибыли и других экономических и технических результатов.[1]

Интеллектуальный капитал в современном понимании – это, прежде всего, люди и знания, которыми они обладают, а также их навыки, связи и все то, что помогает эффективно использовать знания и навыки.[2]

По нашему мнению, **Интеллектуальный капитал** – это капитал, воплощенный в знаниях, умениях, опыте, квалификации людей, нематериальных активах, отдачей которого является повышение эффективности и качества труда сотрудников.

Иными словами, Интеллектуальный капитал можно представить в виде формулы: $ИК = Гудвилл + НМА$, где НМА – нематериальные активы по балансу.

В статье мы подробно рассмотрим первую составляющую